

внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

І саме у вжитті заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК України і криється найбільша проблема.

Так, дійсно в ч. 1 ст. 278 КПК України зазначено, що письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення - у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень.

Відповідно до закону, слідчий і прокурор є суб'єктами кримінального провадження. І, саме як уповноважені суб'єкти кримінального провадження і вправі здійснювати повідомлення осіб про підозру. А якщо використовувати вищезазначені положення закону щодо вручення повістки, у разі відсутності особи, дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи, то виходить, що названі особи також вправі повідомляти особі про підозру. Але ж вони не уповноважені на проведення процесуальної діяльності.

І тому, вбачається, доцільним є звернення з пропозицією про те, щоб ч. 1 ст. 178 КПК України сформулювати в наступній редакції: письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення – у день затримання особи або день, коли вона з'явиться добровільно.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. на 26 вересня 2022 року. Київ: Алерта, 2022. 386 с.

Пеліван Іван Сергійович,

прокурор першого відділу другого управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Департаменту нагляду за додержанням законів органами ДБР Офісу Генерального прокурора

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ КЕРІВНИЦТВО ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ КОРУПЦІЙНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Впродовж військового стану у нашій державі до Верховної Ради подано значна кількість законопроектів, щодо внесення змін до Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу України, щодо посилення відповідальності за корупційні діяння під час дії воєнного стану та особливостей кримінального провадження у цей період.

Поняття «корупційні злочини» ґрунтується на положеннях міжнародного законодавства та зважаючи на визначення поняття «корупція».

Загалом корупційні злочини є конвенційними, їх існування визнається міжнародним кримінальним правом, зокрема:

1) про «злочини, пов'язані з корупцією» згадує Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173), що прийнята 27 січня 1999 р. у Страсбурзі та ратифікована Україною 18 жовтня 2006 року;

2) про «корупційні дії» згадує Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 174), що прийнята 4 листопада 1999 р. у Страсбурзі та ратифікована країною 16 березня 2005 року;

3) про «злочини, визнані (визначені) цією Конвенцією» згадує Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована Україною із заявами 18 жовтня 2006 р.) [3].

Все це орієнтує на те, що імплементація терміну «корупційний злочин» у національне кримінальне законодавство є цілком обґрунтованим і необхідним кроком.

Процесуальне керівництво має певні складності у питанні, що розглядаємо й особливі способи розслідування аналізованого складу злочинну та існування правових позицій Європейського суду з прав людини оскільки у КПК України втілені нові оціночні поняття, які мають у більшості випадків багатий міжнародний досвід по їх застосуванню.

Сторона обвинувачення повинна доказати кожен елемент кримінального правопорушення поза межами розумного сумніву. Сумніви можуть виникати з доказів, відсутності доказів та характеру доказів. Як свідчить юридична практика, стороною обвинувачення не завжди надається оцінка матеріалам кримінального провадження під час досудового розслідування через новий стандарт «поза межами розумного сумніву» (справа «Бочаров проти України»).

На отримання законного (справедливого), обґрунтованого й мотивованого рішення суду впливає рівень забезпеченості прокурором законності переходу із стадії досудового розслідування до стадії судового розгляду. Сприяння у вирішенні цього надважливого завдання є шляхом розроблення практичних порад, спрямованих на вдосконалення здійснення досвідченими й професійно підготовленими прокурорами процесуального керівництва розслідуванням корупційних правопорушень. А сам факт притягнення до відповідальності винних осіб за корупційні діяння сприятиме не лише відновленню справедливості (невідворотності покарання), а й стане сильним чинником стримування для потенційних корупціонерів, стабілізації національної економіки.

Під час досудового розслідування та здійснення нагляду у формі процесуального керівництва незмінним та головним завданням повинна залишатися повнота, всебічність, неупередженість розслідування.

Вказані дії в кримінальному провадженні повинні проводитись у перші 2–3 дні після внесення відомостей до ЄРДР і не обмежувалися

допитом заявника й наданням письмового доручення оперативному підрозділу (вказівки слідчому). Першочергові зусилля мають спрямовуватись і на встановлення законності вимоги, усвідомлення особою своїх дій (умисел), направленість дій особи на отримання неправомірної вигоди (спеціальні ознаки: посадові, які визначають сферу діяльності (де саме виконуються відповідні повноваження); функціональні – ті, які визначають коло повноважень, у зв'язку з наявністю яких особа належить до службових).

Також вимагає налагодженої взаємодії та координації діяльності слідчих, співробітників оперативних підрозділів щодо ефективного використання наявної інформації для подальшого проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень даної категорії.

Підвищений рівень злочинності та її пристосованість до нових умов, вимагають специфічних й особливих заходів протидії. Одним із таких етапів є отримання письмової згоди заявника на залучення до конфіденційного співробітництва та проведення інших НСРД, складання протоколу попередження про нерозголошення відомостей досудового розслідування та винесення постанови про залучення заявника до конфіденційного співробітництва й проведення інших НСРД. Означені процесуальні документи слугують підставою для подальшого отримання в слідчого судді дозволів на проведення НСРД, насамперед на заявника. З іншого боку – запобіжним фактором блокування фігрантом розслідування корупційного діяння.

Належною організацією досудового розслідування є планування двох блоків слідчих (розшукових) та процесуальних дій. Сюди включаються види гласних і негласних слідчих (розшукових) та процесуальних дій, суб'єкти їх проведення, строки, очікувані результати та можливий механізм протидії слідству, який сформований практикою. Не завжди, як з'ясовується під час судового розгляду, в плані досудового розслідування знаходить відображення вимога про інструктування заявника. Це потрібно для запобігання в подальшому кваліфікації дій заявника, як провокація, а також відсутня інформація, на кого покладається відповідальність за організацію підготовки тих чи інших дій з чітким розподілом ролей. Як наслідок, вказані прорахунки привносяться в кримінальне провадження, які в подальшому сторона захисту використовує на свою користь.

Отже, позитивний результат діяльності прокурора як один із інструментів процесуального керівництва розслідуванням кримінальним корупційним діянням може стати прикладом невідворотності покарання, необхідного для забезпечення принципу справедливості.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

3. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. URL: <https://vesti.ua/uk/strana-uk/verhovnaya-rada-mozhet-priravnyat-korrupsiyu-vo-vremya-voyny-k-gosizmene>.

Піддубна Аліна Валентинівна,
доцент кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства
факультету № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Належна взаємодія органів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень з іншими органами та підрозділами є необхідною запорукою швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень. З 24 лютого 2022 року через повномасштабну військову агресію з боку Росії, у зв'язку з неможливістю функціонування налагодженої системи кримінального провадження в окремих регіонах країни, наша держава опинилась в ситуації необхідності адаптації законодавства до умов воєнного стану.

У зв'язку з цим, з метою впровадження особливого режиму досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження в умовах воєнного стану, а також реалізації повноважень органами досудового розслідування, законодавцем було прийнято низку нормативно-правових та підзаконних актів, що регулюють питання взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з медичними, експертними установами, державними органами, органами місцевого самоврядування, волонтерськими організаціями, юридичними особами, уповноваженими органами підрозділів інших відомств.

Виходячи з викликів сьогодення, наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України та Офіса Генерального прокурора «Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України» від 09.03.2022 № 177/450/46 [2] визначено механізм взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України, порядок дій працівників закладів охорони здоров'я, бюро судово-медичної експертизи та уповноважених працівників органів та підрозділів